

HORTOBÁGY.

KÖZHASZNU ÉS MULATTATÓ TARTALMU HETILAP.

Hirdetési...

Negyesházó peti...
egyszeri hirdetésnél 5 kr.
háromszoriál 4 kr. több-
szoriál vagy nagy ter-
jedelmű hirdetésnél ár-
lezással.
Egyes szám ára
15 kr.

Megjelen
minden vasárnap.
Előfizetési ára egy évre
6 frt, fél évre 3 frt,
három hóra 1 frt. 80 kr.
Szerkesztő és ki-
adóhivatal a piácz-
terezsi Csanak-ház
ban.

Előfizetési fölhívás „Hortobágy” 1864. évi július - deczemberi folyamára.

E hó végével lapunk, harmadik évfolyamának másod-
dik felét éri el.
Nem akarjuk nagy szavakkal — mint ez már az elő-
fizetési fölhívásokban általában szokássá vált — felmutatni,
hogy a közönség érdekében mit és mennyit tettünk a mult-
ban. Legilletékesebb ítéző e tekintetben maga az olvasókö-
zönség — s amúlfogya csupán annyit jegyzünk meg, hogy
a fokonként növekedő részvét, — melyet lapunk irányában
naponként tapasztalhatunk szerencsénk van, — buzgalomunkat
csak növeli s újabb ösztönt ad, hogy a város és vidéke
igényeit lehetőleg kielégíthessük.

Lapunk jövőben is eddighez hasonló irányt követend
s mindazt, ami e várost és környékét érdekl, hozni fogja.
Fő feladatunk, hogy a „Hortobágy”-ot folytonosan
a társadalmi élet, nevelés, ipar, kereskede-
lem s gazdaság köréből vett közhasznu és irányczik-
kekkel láthassuk el.

Kiváló figyelmet fordítandunk arra is, hogy a helyi,
vidéki hírek és események, a leghitelesebb forrás után s
gyorsan közöltessek s gondoskodunk, hogy mulattató
érdekes és tanulmányos elbeszélések is legyenek az olvasók
szórakoztatására.

Közügyek, irodalmi és művészeti mozzanatok ecsete-
lésére szintén ki van a tér jölve lapunk hasábjain.
Részletes és hiteles értesítést adand a „Hortobágy”
ezután is, mind városunk, mind a vidék nevezetesebb üzleti
viszonyairól, termény- és gabonásváráiról, hogy lýmódon
mind a területők, mind a vevők magukat kellőleg tájékoz-
hassák.

Hirdetések, általunk jölve is a hirdető tetszése
szerinti áron és terjedelemben a lehető legjutányo-
sabb árán közölhetnek.
A lap ezentúl is nagy ívréten, vasárnaponként fog
megjelenni.

Előfizetési ár: vidékre postai széküldés-
sel, vagy helyben házhozhozóddal, egész évre 6 frt; fél-
évre 3 frt; évenyvedre 1 frt 80 kr.

Tíz egyszerre bejelentett előfizetés után, gyűj-
töknek tiszteletpéldány járand.
Az előfizetési összegek, mint szintén a lapra-

vonatkozó minden küldemény vagy közlemény, a „Horto-
bágy” szerkesztősege vagy kiadóhivatalához (Csanak-ház)
intézendők.
Debreczen 1864. junius 12.

Debreczeni szinügyegylet a „Hortobágy” kiadó-tulajdonosa. Sárváry Elek a „Hortobágy” szerkesztője.

Néhány szó a dolgozóház föllállítása érdekében.

E lapok közelebbi számainak egyikében röviden említve
volt, hogy városunkban a dolgozóház föllállításának már ré-
gebben megszületett eszméje jelenleg annyira érlelve van, hogy
mihamarabb valószínűsít bízott várhatjuk, annyiál is inkább,
mivel már e célra némi alapok is áll rendelkezésre.
Örömmel szálta meg e hírre lelkesmet s elhatározám ma-
gamban, hogy a Debreczenben alakítandó dolgozóházra vonatkozó
szerény nézetemet lap útján nyilvánvalóvá teszem; mert ily köz-
intézet ügye mindenesetre nagy fontossággal bír s megértemli,
hogy mentül több oldalról megvitattassék.

Minden intézetnek szíllárd alapon kell nyugodnia, ha azt
akarjuk, hogy az tartós életű legyen s bármely intézet csak akkor
számlíthat hosszú életre, ha elegendő anyagi és szellemi erővel
rendelkezik. Feleleges talán említenem is, hogy anyagi erő
alatt azant erőt értem, mely által az intézet képesítve van: alaku-
lni és szervezkedni. Ez erő — a pénz, mely ily intézet föllá-
lításához tetemes mérvben szükségeltetik.

Valamely intézetnek szíllárd alapját az a személyek alkotják,
mildm annak ügyei ily értelemmel, valódi felelősséggel bíró egyé-
nek által vezetnek, kik az intézetnek nemcsak fönttartását esz-
közölik, hanem annak leendőit is képesek adni.

Ha tekintetbe vesszük azon ügy szükségét, melyet nálunk
a dolgozóház hiánya okoz, legkevésbé sem lehet kétkednünk,
misperint egy egyes polgárok, mint maga az egyetemes város, s
teljes lélekkel azon lesznek, hogy a rég érzett hiány mielőbb be-
töltessek.

Mily üdvös a jól szervezett dolgozóház létele az em-
beri társadalomra erkölcsi szempontból is: alig kell hosszadal-
masan részleteznünk.

Szerintem a dolgozóházat városunkban három osz-
tályra kellene berendezni. A dolgozók egyik osztályát képeznék
azok a szegények, kiket az aggság, a többi erő igénylő külső mun-
kákra már képtelenek tett; vagy az elnyomorodottak, kiket a
sors csak ilye munkálkodásra szorított. A másik osztályt képez-
né a város börtönében levő foglyok, kik itt, amellet, hogy napi
élelmüket s ruházatukat szorgalmat által maguk megkereshet-
nék s ezáltal a város tetemes kiadásról szabadulna, azonkívül
fejüit, hajlamuk s tehetségükkel megfelelő kézművességre ok-
tatván s őket szorgalmas munkásságra szoktatván, midon sza-
badulásuk órája előjvőn, a társadalomnak megannyi hasznu,
munkaképesülő tagjává válhatnak.

A harmadik osztályt képeznék a munkát nem kapó szegény
napszámosok, kik fölmunka-szinetkor a dolgozóházban hasznu-
lat foglalkoztatnának — míg eddig külsőleg gyakran napokig
kuncsorogtak az utcákon amig munkát kaphattak.
Mielőtt azonban ily nagyjelentőségű intézet alkottatnánk,
szükségét látnunk, hogy még a dolgozóház építetése előtt egy

— legalább három tagból álló küldöttség bizatnék meg, mely a
contines legzélszerűbben rendezett e nemű intézetét feljárva,
tanulmányozná, hogy ezeken működési rendszerét, — viszo-
nyitva az itteni körülményekkel, — városunkban is sikerrel al-
kalmazni lehessen.

Mily fölszámíthatlan erkölcsi és anyagi haszna leendett
ezen ügyes időben, ha szegényeinket, — kiket a városnak és
egyeseknek embertárs iránti kötelességéből különben is segélyezni,
táplálni kellet, — munkával láthatunk volna el! Hány szüküldő
vált olyan, ki munkát nem kapva, inkább éhezett, türt, szenvedett,
mintsem az irgalom filléréért könyörgött: — mit ha dolgozóhá-
zunk van: egyesek könyörületessége sem vetetik oly gyakorta
igénybe és sok szegény becsületes embernek önbecszerzte óráik
meg, ha élelemkeresetudót nyerve, nem kénytelen a szánalom-
nyújtotta kegyelenkenyeren tengetni életét.

Sokat lehetne a dolgozóház üdvös voltára nézve még
fötenliteni: de fölsőlegesnek tartom ezt, midán meg vagyok
győződve, hogy városunk minden értelmes — és a közös ügyet
szívén hordozó polgára belátja a dolgozóházban városunkban
mielőbb föllállítása szükségét s meg vagyok győződve arról is,
hogy, ha az ügy élre erélyes vezetek állanak, polgáraink közül
mindenki tehetségéhez aránylag örömmel ajánlja föl fillereit ily
— emberiségét czélzatu intézet alapítókéjének gyarapítására.

Ha aztán egyes adományozások útján oly összeg gyűlend
be, mely elégséges leend aranyéve, hogy az építkezés megkez-
dethessék, kétséget sem szenved, hogy a ns. város ily közintézet
föllállítására a legalkalmas helyet kézséggel engedendti át s az
építkezéshez szükséges adományokkal is örömmel járuland.

A dolgozóház alapítókéjének tetemes gyarapítására szö-
gálna még az is, ha e célból mülkedelői hangversenyei, szim-
fonikus s kisorsolások rendeztetnénk, mik véleményem szim-
fonikus lövén kamatoznának, midán ily szép és olajított ügy elő-
mozdítása levő a feladat, ennek mielőbb megoldásához mind-
den nemesen érzo emberbarát járul, még ha némi kis áldozata
kerül is.

Enyi az, amit előjáróban, avatallan föltalmlal elmondani
kívántam. Szívemből ohajtandm, hogy a debreczeni dolgozó-
ház föllállításának fontos kérdése ne maradna sokáig függőben,
hanem az mihamarabb megvitattatván, biztos kiútás lehessen
arra, hogy Debreczennek rövid idő alatt dolgozóháza s...
D.

A madarak költözése.

A költöző madarak nem azért szökték elhagyni fölr hazá-
jokat s melegebb tartományokba költözni, mintha talán a hideg-
től félének; tudjuk ugyanis, hogy a fogságban itt maradó gyölkök
és darvak jobban kiállják a hideget mint cochinchinai tyúkjaik
s a házi ludakról és ruzákról sem hiszi senki, hogy télen által
fáznak, pedig szeliditlen állapotban levő őseik, a vadludak
és tökerucskák fölr mind elhagynak miüket. Azért mennek el
fölr némei madaraink, mert azok akkor eledelet nem kapnának
nálunk; a rovarral és féreggel élők elől minden rovar és féreg
elrejtözik fölr fölma; a békákkal, halakkal és vízi állatokkal
előlk elől befegy a víz; a maggal élők előlk hóval takartatik be a
föld és azon füvek melyeknek magvaival táplálkozhatnak. Igaz,
hogy kivétel itt is van; a rovarral élők közül a kis bojkár
(vilgo: ökörszem-) itt marad s a sövényekbe, ereszekbe s más
rejtkehekbe fölr fölma vonul rovarokból elegendő táplá-

TÁRCZA.

A magyar nyelvről.*)

Kell magyar poeta? im én magyar vagyok.
Poeta vagyok-e? itélni mást hagyok.
De ha jó lesz a vers, tudod-e becsülni?
A bírói székét igazán megülni?
Mert a jutalomrul nem is gondolkozom,
Tudom Moecenásra, hogy nem találkozom:
Másra kell most a pénz, löra katonára,
De hát eddig mért nem volt gond poétaire?
A jó föld magában poetát is terem:
Igy beszél a magyar, de ha nincs kenyere,
Azt mondja a kapás, a kapát nem bírom,
En is mondhatnám azt, de azért csak írom.
A kívánt verseket, de nem a kéreónk.
O hozzá nem állók soha dicséretnek.
Máskül lesz hűsödöm, mert nem felejtetem
Ama vakmerő szót, mely édes nemzetem
Butál megcsufolta, vad nemzétet tette.
Mondván nyelve sücsen, Ennyo szedte vette!
Be nyugot haznáda! ne hídd keresztényiség,
Mondatta ezt vele tudatlan kevliség,
Hogy te nem tanultad, meg sem tanultatnád,
De ki se mondhatnád, mért nem ugy áll a szád:
Nem tudunk mi azért egymással beszélni?
Hát csak csúcsogással kelletik-e élni,
Értelmes szó helyett? amit reánk fogtad.
Te csúcsogtál akkor, mikor ezt így mondtad,

*) Az 1790-iki országgyűlés egyik legtekintélyesebb megyei kö-
vete, debreczeni nagymecskai Péter Domokos Lajos azon hazánk közé
tartozott, kik szívük szerint aggodták, hogy a nemzet ama kincse, melyet
soha sem fenyegetett nagyobb veszély, mint épen a mult század második
félében, az anyai nyelv, kellő ismeretekkel és tudománylyal nem bíró
újítók és szörförök által a maga eredetiségéből kiforgatottak, szépségé-
től megfosztatik. Ezen indulatát fejezte ő ki a fentebbi verszetben, melyet
mi az eredeti fogalmazványról másolván le, mint a magyar irodalom
történetét világosító egyik adatot, anná örömelebb tesznük közzé, mivel
nem vettük észre, hogy valahol kijött volna nyomtatásban.
Szerk.

Ha nincs emberi szónk, egymást hogy értették
Mikor a nyelvet it alánk vetették?
Hogy vehettek be majd a keresztény vallást?
Ha meg nem értették a böles predikáciást.
Hogy bígyi, érteni kell mikor azt hallgatod.
Értelmező szó nélkül, hogy hiszed, hogy vallod?
Beszédre ugyan nekem nem felelek,
De hogy erről szöjjök, más jobb okok lelek,
Amit más nem tudna, olyat nem mondhatok
Elég az, ha töbnek tudtára adhatok.
Ha Árpád házának ideje nem hagyott
Magyar irásokat; nem esuda, kifogyott.
Hazánk pusztulási mind elenyészettetek:
Deakul irtakat jószágok mentettek.
Ilyet is keveset: de még is ezekből,
Es a nagyváradi káptalan könyveiből,
Sok magyar szók, nevek, mutatják hogy nyelvünk
Akkor is csak az volt nyelvyel mostan élünk.
Söt azt is tanítják, jobb szavaink vagynak,
Mint más nemzeteknek vagy a francziáknak;
Mert generalisnak jobb neve a hadnagy.
A commendánsnál is helyesebb a várnagy.
Nem szükség a szóért a szomszédha menni,
Jobb azt a dologból csak magából venni.
Ilyenek az egyház, féllit és Félegyház,
Ne mondj Fejéretlenom mert az Fejéregyház
Fél hit az amelynek fele vagy sok híjja,
Félegyház az olyan, amely azt beszéjja.
Vagy pedig félre ment, eltévedt elszakadt,
Meg lehet ez a név rés azért ragadt.
Több is van ilyen szó hűnek formájában,
Élek Lajos király uralkodásában
Néz meg jól és ebből nyelvtan tisztaságát
Bösségét, jószágát, eközösségét
Nyilván állítatod, ha megésszessz mosokat,
Azon idejekben találd azokat,
Faragatlanoknak és híjjasoknak,
Ugy hogy szegénylenek kell most az azoknak,
Olvasd az akkori francziát németet,
Szászok kevesebbre becsüldök ezeket,
Több az, hogy a miénk annyit nem változott
Farsagni nem kellett mit természet hozott;

Mert ez fötvörvénye minden mesterségnek
Követője legyen a böles természetnek.
Azt utól nem éri, de mentül közelebb
Járulhat, annyiál lesz tökélelesebb.
A mikben különböz napnyugotiaktul,
Azokban mindenkor ök maradnak hátul,
Mert napkeletiek még jobban esmertek,
A szép természetét és inkább követtek.
Nem hogy egyenlően böles csinált volna nyelvet,
Segített: de aki azt tört és rendet
Szabott, a sokaság volt az, mert irással
Nem igazgattattak, csak predikáltással,
Mikor patriarckák vagy papok szöflottak
Négyankor, azokra csakugyan hallgattak,
De a nagy néppé lett nemességnek szava,
Már tanító nélkül halzott ide s tova:
Mégis mint a tenger megtört förvényét
Mert csak a természet forgató árnyévet.
Ez a csudadolog, hogy tulajdonosait,
Napkeletiekkel szoros rokonságit,
Sem a kibijados és föld változtatás,
Oláh, görög, nemet és töt szó hallgatás,
Sem ezer esztendő el nem felejtette,
A régi vágásból ki nem tekerhette.
Az a grammatica a mely manapába
E városban készült vala hamarjába,
A mit akkor mondunk, ha az mind benne van,
Mind ezt megmutatja ugyan valójában:
All az, nem mint többi, csupa vegulából,
Hanem nyelven fekvő Philosophiából.
E nélkül is állott nyelvtank csak magában
Mind eddig, születtek régi formájában.
De már most belelévén az ezer esztendő,
Mivel a nap alatt minden csak veszendő,
Ugy látszik nyelvünk is csak erre menendő.
Es ma holnap lézen már eltemendő.
Ó siralmas idő! hogy jötnék ezekre!
Ilyen irgalmatlan mustoha kezerek!
Tudallan orvosnak legnyogvóba s zraja,
Vakmerő, nem tudja mit ir a pennája,
Az egészeget is tartja nyavalyának,
Csak hogy egy kevés pénzt szerezzen magának

340 frt.
518 frt.
140 frt.
315 frt.
220 frt.

róság által kimondottól, azon nyolcz zsvány fölött, kikről utósó le-
velemben lettem említést.

Miután a rablók, káros felek és tanuk kihallgatása és szembesí-
tése egy a védelemre, együtt öt napot igénybe vettek: a bíróság f.
hő 5-án d. u. 3 órakor kezd meg zárt ülésben tanácskozási,
melyek egész éjén át felbeszélés nélkül reggel 7 óráig és
johyfogad 8-11 óráig, tartottak. Végre delelőtől fél 12 óráig
pont ugy számban jelenlevő közönség előtt felolvasott a rögtön-
szintessel beavallott (s aki, amint mult levelemben említém, a ka-
lacsai megátadott zsidó által oldalba lövetett) — közteli általi ba-
lálra írték; míg a többi — üvállomás hiánya miatt — a rendes
bünfenytő törvényzeirikk által fogtak elítélteni. — A halálra ítélt
kalmával a halálbüntetés végére is hajlatott. E szomorú eset al-
kalmával a halálbüntetés végére előlérsének védői, újabb bizo-
nytelnyekkel találtak volna védőiket szállítására; ugyanis a hóher oly
ügyelenséggel hajította végre az ítéletet, miszerint a néző közönség a
szenvved em ber láttára, a jog és törvény igazságos áldozatát kény-
telen volt felledni.

== Besztercebányán a „Zöldnyomgyei olvasó- és tár-
ságsági-egylet” már megalakult. Az egylet előző: terjesztési s meg-
ismeretési nyelvünk beeset termékeit és pedig a havonként többször
rendező magyar színi előadások, magyar lapok és könyvek olvasá-
sára, továbbá az egylet helyiségében való összejövetelek alkalmával
magyar társalgás által. Az egylet tagja nem — és rangkülönbség nélkül
mindenk lehet. A tagok száma, (közöttik számosan hölgyek is) eddig
már megközelíti a háromszázat.

== Lőcsén jelenleg Szabó és Philippovich dalmitér-
sülati működik. A társulat a közönség tetszését elannyira megnyerte,
hogy már a jövő évi szüneteltetéséről is gondoskodnak, amennyiben
azon kitévés mellett, hogy ha a jövő nyári idényt is Lőcsén tölteni
a társulat, a most fölmerülő deficit szívesen fedeztetik.
== Egyszerben a műkedvelők a napokban ismét fölültek az
inéségek javára s „Vigjáték” és „Angolosan” című vigjáté-
kokat nagyszámú közönség előtt adták.

A magyar bortermelők egyesületének alapszabály- tervezete.

(Lásd a „Hortobágy” 22-dik számát.)

III. A társulat szervezete.

16. §.

- A társulat ügyeit vezeti, ellenőrzi és képviseli:
A) a közgyűlés;
B) a felügyelő-bizottság;
C) az igazgatóság.

A) A közgyűlés.

17. §.

A közgyűlés a részvényesek összeségéből áll, s ennek szabály-
szerűleg hozott határozatai minden részvényesre néve kötelezők.

18. §.

- A közgyűlés teendőihez tartoznak:
a) végrehajtani a szükséges választásokat; névszerint: választást a
társulati elnököknek, továbbá a felügyelőbizottság és igazgatóság tagjainak;
b) elfogadni az évi üzletről szóló igazgatósági jelentéseket; hely-
benhagyati vagy módosítási a jövő évi költségvetést megvizsgálni vagy
megnyitogatni a lefolyt üzleti évek mérleget;
c) a közgyűlés határozza meg, az igazgatóság s a felügyelő-
bizottság javaslata alapján, a kiadandó évi osztalék mennyiségét; az
osztalék képzésére fordítandó illetéket; nemkülönben:
d) a társulati vagyonnak új részvények általi öregítése szüksé-
get s mértékét;
e) az alapszabályokon néven szükséges változtatásokat;
f) a társulatiak az előlégesen kiszabott időutáni fenmaradását;
g) az igazgatóság díjaztatásának módját és mértékét.

19. §.

A közgyűlési tanácskozáskor a határozatokról rendes jegyzőkönyv
vezetőd, melyet szerkeszt az egyesületi jegyző s hitelesíti az elnök két
egyesületi taggal, kik a közgyűlésből az hitelesítésre kiküldetnek.

20. §.

Közgyűlést a társulat évenként csak egyet tart. Ideje ezen köz-
gyűlések február hónap utolsó hete; mikor is a számadások a mult üz-
leti évről már elkészültek, a jövő évi költségvetés pedig szintén be-
mutatható.

21. §.

A közgyűlésen minden részvényesnek szava van, melyet írásbeli
megbízás útján más részvényes által is gyakorolhat. Utószavakat két
szavazatra, tíz részvényes háromra, husz részvényes négyre jogosít. Négy-
nél több szava, bármennyi részvénye legyen is valakinek, senkinek sem
lehet; még megbízás útján sem.

22. §.

Közgyűlés előtt nyolcz nappal legalább, minden részvényes tartozik
részvényeit a társulati igazgatóságnál felmutatni, hogy a közgyűlé-
sen részt vehessen.

23. §.

Rendkívüli közgyűlést csak úgy híbat össze az elnökség, ha az a
felügyelőbizottság s igazgatóság nézete szerint is mellőzhetlenül szük-
ségesnek tartatik.

24. §.

A közgyűlés ideje és napja, hat héttel, a közgyűlés előtt szünetny
a netan szükségessé talált rendkívüli közgyűlés is, két héttel legalább
előre hírtapi uton hirdetendő.

25. §.

Határozatképes a közgyűlés, midőn azon a társulati részvényesnek
ké képviselője van. Ellenkez esetben új közgyűlés hirdetendő, legalább
egy héttel előre, melyen aztán a jelenlevők határozhatnak.

26. §.

A közgyűlésen csak azon dolgok jöhetnek tárgyalás alá, melyek
az elnökség által kituzve voltak. Ezen tárgyakat pedig az elnökség, a
felügyelőbizottság és az igazgatóság hozzájárulással határozza meg.

27. §.

Az egyesületi tagok által néven tétetni kívánt indítványok, írásban
beadandók s az elnökség által, előbb a felügyelőbizottság s igazgatósá-
g megfontolása s véleményezése alá terjesztendők.

28. §.

Határozatait a közgyűlés általános szótöbbséggel hozza. Szavazat-
egyenlőség esetében az elnök szava dönt. Változtatásra az alapszabá-
lyoknak: 2/3-nyil szavazattöbbség kívántatik.

29. §.

Közgyűlésen az elnökséget a társulati elnök viszi. Ennek aka-
dályoztatása estében helyettesíti őt az alelnökök egyike. Az elnök s a
két vagy három alelnök öt évre választatnak.

30. §.

A szavazások rendes előszóval történnek; a választások estében
— titkosan, irrott czírdalok vagy golyók által.

B) Felügyelő-bizottság.

31. §.

A felügyelő-bizottság állandó képviselője az egyesületnek. Ő il-
leti meg emellego az igazgatóság ügyvitelét fölötti folytonos ellenörök-
zés. Rendes elnöke ezen bizottság, a társulati alelnökök egyike s
tagjainak száma az alelnökön kívül tizenhat, a társulati alelnökök egyike s
desen ülést tart, mikor is az igazgatóság a lefolyt kéthavi munkálko-
dásról ezen bizottságot részletesen értesíti.

32. §.

A felügyelő-bizottsága lehetőleg oly egyesületi tagok választan-
dók, kik azonnali, hogy jelesebb börtormelők, egyszerűs mind több tár-
sulati részvényesek vannak birtokában s az egyesület székhelyén vagy
annak közelében laknak.

33. §.

A felügyelő-bizottság első sorbani feladata: az igazgatóság
ügyvitelét fölötti ellenörökés. Annak ez okon jogában áll, azonnali,
tudomásul veszi, kebelékhöz egy vagy több tagot, amidőn szükségesnek
tartja, ki is küldeni végeztét, hogy ezek által magának mind a pénztár
állapotáról s kezeléséről, mind pedig a pénztárban kövelet eljárásról,
tapszaltatásból merített tudomást és meggyőződést szerzhessen.

34. §.

Az igazgatóság részéről a közgyűlés elébe viendő évi jelentések,
továbbá az évi számadások, a mérleg és a jövő évi költségvetés, egy-
zottság megfontolása, helybenhagyása s illetőleg megbírást alá bocsátan-
dók. Az ily tárgyú ülésekben azonban, valamint a kéthavonként tar-
tandó felügyelőbizottsági ülésekben is, az igazgatóság mindig részt
veszen azért, hogy a netán szükséges felvilágosításokat azonnal megad-
hassa s kövelet eljárását, ha kívántatnék, nyomban igazolhassa. Ezen
ülésekben az igazgatóságnak is egyenként egy-egy szavak van, melyet
csak azon esetben nem gyakorolhatnak, ha személyes ügy forogna lenn.

35. §.

A felügyelő-bizottsági tagoknak hivataloskodása öt évig tart. Min-
den évben azon tag lép ki, aki hivatalát öt éven át viselte s annak helye
új választás által töltetik be. Addig azonban, míg az időszertit belépők
hivatal-ideje lejár, s kitélés sorshuzás által intézetik el. A kilépő tag
újra megválasztható.

36. §.

A felügyelő-bizottság határozatképeségéhez legalább hat tagnak
jelenléte szükséges.

37. §.

A felügyelő-bizottság elnöke, ha a szükség úgy kívánja, rendkí-
vüli üléseket is tarthat. Minden ily rendkívüli ülésben, azon részt kell ven-
ni az igazgatóságnak is.

38. §.

A felügyelő-bizottság üléseiről az egyesületi jegyző rendes jeg-
yzőkönyvet tartozik vezetni, mely jegyzőkönyv a bizottság elnöke s két
jelenlevő bizottsági tag által hitelesítendő.

C) Igazgatóság.

39. §.

A társulati igazgatóság három tagból áll, kik szintén öt évre va-
lasztatnak. Ezek közül az egyik, az ugynevezett végrehajtó-igazgató vi-
zi az egész üzleti teendőket, a közvetlen feladatokat hivatali személy-
zet fölött; egy szóval a minden irányban végrehajtást. A másik kettő,
mint tanácskozó-igazgató, minden igazgatósági fontosabb kérdéseken,
a végrehajtó-igazgató elnökelet alatt részt veszen a tanácskozáskorban.

40. §.

Azon esetben, ha a végrehajtó-igazgató nézete a tanácskozó-igaz-
gatók véleményétől eltér, s a cselekvés halasztást nem szenvedhet tar-
tozik az igazgatóság a fennforgó ügyet azonnal a felügyelő-bizottság né-
zetköltségére alá bocsátani; választást engedő esetekben, ellenben ilyenén el-
szelkülönbségek a kövelet legelősi felügyelő-bizottsági ülés eldönése
alá terjesztendők.

41. §.

Az igazgatóság a szükséghez képest tartja ülésait, minden két hét-
ben, azonban egyszer legalább köteles együjődni. Minden tanácskozási
s megállapodásiról rendes jegyzőkönyvet tartozik vinni s jegyzőköny-
veink szerkesztését a társulati jegyző eszközki.

42. §.

Noha az igazgatóság minden végrehajtási s eszközkezeiben a fel-
ügyelőbizottság ellenörökése alatt áll, a közgyűlés által helybenhagyott
költségvetés határai közt, mindazáltal saját felügyelőegére teljesen füg-
getlenül jár el s cselekszik.

43. §.

- Hatásköréhez tartozik nevezetesen:
a) eszközölni a horbevásárlásokat és eladásokat;
b) felfogadni és elbocsátani hivatalnokait és szolgáit.
c) képviselni az egyesületet hatóságok és egyesek irányában;
d) öröködni közvetlenül a pénztár s általában a kezelés fölött;
e) vinni a szükséges levelezéseket s kormányozni az üzleti te-
endőket;
f) elkészíteni az évi számadásokat s az előléges költségvetést s
azt előlégesen a felügyelő-bizottságnak alá terjesztetni.
g) javaslata hozni az üzletnek netán szükséges kiterjesztését,
vagyis új részvényeknek kibocsátását.

44. §.

Az üzletnek tulajdonképeni felelős vezetője a végrehajtó-igazgató,
kit azonban működésében a két tanácskozó-igazgató tartozik segíteni s
hátráltatása estében helyettesíteni.

45. §.

Az igazgatóság lehetőleg oly társulati tagokból választandó, kik
amellett, hogy társulati részvényesek bírnak, jellem, szakismeret s atala-
nos érdekeltiségre nézve a hszny közügyek iránt ajánlólag ismeretekesek.

46. §.

Fáradozásniért az igazgatóság a társulati tiszta nyeresvényből osz-
talékokat kap, melyet számára a felügyelő-bizottság hoz javaslata a köz-
gyűlés előtt. A közgyűlés által kistabandó nyeresvényi osztalékból 2/3-
tód rész a végrehajtó s egy-egy ötödész a tanácskozótagokat illeti.

IV. A társulat tiszti személyzete.

47. §.

A társulat tiszti személyzete, miután az üzlet vezetését iránt az
igazgatóság felelős, közvetlenül ezáltal nevezetük ki; fizetésük mind-
azonáltal a felügyelőbizottságnak tudta és beleegyezésével határozatnak
meg. A társulati jegyző, mint közlege a közgyűlésnek, az igazgatóság
javaslataira, a felügyelő-bizottság által választatik.

48. §.

A társulati hivatali személyzete áll:
a) az egyesületi jegyző.

ket, továbbá szerkesztetni az igazgatósági, felügyelő-bizottsági s köz-
gyűlési jegyzőkönyveket s vezetni mindazon írásbeli teendőket, melyek
az elnökség, felügyelő-bizottság és az igazgatóság által a társulat érde-
keiben reabizálnak.

- b) az egyesületi pénztárkezelő, kinek feladata az egyesületi pin-
czéket és borokat kezelni, jó karban tartani a kinek közvetlen felügye-
lete alatt áll a pincezi összes pénztárkezelés;
c) az egyesületi utazó, pénztárnok és könyvtárosok, kik közül
az utazóknak névszerint az a feladata, hogy a társulati borok kelendősé-
gére bel- és külföldön minél termékenyebb kapcsolatokat szerzenen.

49. §.

Ezen egyesületi tisztviselők, a jegyző kivételével legalább is évi
fizetésökkel feléről biztosítottak tartoznak a társulat pénztárára leteleni s
hivatalos teendőikre nézve az igazgatóság által kimerítő s írásban adan-
dó utasításokkal látandók el.

50. §.

A társulati pénztárkezelő, kinek hű, gondos és ügyes eljárása oly
nagy mértékben moriditható előbbre a társulat érdekeit, állandó fizetésen
kivül, az igazgatóság és felügyelő-bizottság által javaslata hozandó
nyeresvényi osztalékon is részesítetik.

Számviszsgáló.

51. §.

A társulat számadásai és könyveinek megvizsgálását, a felügyelő-
bizottság évenként, egy — a társulat körén kívül álló — szakember s
két-három bizottsági tag által teljesítetik; olyformán, hogy az eredmény
a közgyűlés elibe már kövelet megvizsgálattva terjesztethessék; a köz-
gyűlésnek mindazonáltal, ha szükségesnek látja, jogában áll a számadá-
sokat fölül is vizsgáltatni.

52. §.

A számviszsgáló kötelelesek, az évi számadás bezárása után tar-
tandó közgyűlés előtt négy hét alatt a társulat könyveit és számadásait
kimerítőleg átvizsgálni s azokról a felügyelő-bizottságnak írásbeli jelenté-
sést tenni; mely jelentésnek alapján aztán a közgyűlés, a találandó erd-
ményhez képest, az igazgatóság s az illető számadó részére a fölmen-
tést kiejtja vagy megtagadja.

53. §.

A társulati végzsámadás minden év december 31-én záratik be.

Osztalék és tartalékalap.

54. §.

A tiszta haszon kimutatásánál az összes nyeres jövedelméből min-
denelött az üzletvezetési kiadások, továbbá az épületek és eszközök
fenntartására szükséges költségek vonandók le. Az éhép fenmaradó osz-
tekből levonandó továbbá, ha az évi eredmény engedi, a tartalékalap
képzésére legalább is 5-10% s az igazgatóság s a pénztárkezelő szá-
mára azon 10% illeték, mely e célra a közgyűlés által meghatározatik.
Mi ezen levonások után fenmarad, az a részvényesek gyusját, a száma-
dások megvizsgálása után legfelébb két hónapra, az illető részvényu-
ladjonosoknak kézbesítendő.

55. §.

Ha egyszer a tartalékalap, az összes részvénytöke értékének 40%-
jára felülvokelt, úgy annak fejében mindaddig, míg ezen alap a ne-
vezett erőben marad, misem vonandó le.

A társulat feloszlása.

56. §.

Lejárván az első megalakulásának ideje, a további fenmaradás vagy
feloszlás iránt a közgyűlés határoz és pedig az összes részvények 2/3-nyil
szavazattöbbséggel. Korábbi feloszlású a társulatiak, csak a fel-
ügyelő-bizottság, az igazgatóságok együtt vagy pedig az összes rész-
vények egynegyed részének tulajdonosai hozhatják javaslata a közgyü-
lésen; mely azonban ezen feloszlást csak 2/3-nyil szavazattöbbséggel ha-
tározhatja el.

57. §.

Feloszlás esetében a fenmaradó társulati vagyon, az összes rész-
vényesek arányában osztik szét.

Társulati perlekedések és fűjélügyelet.

58. §.

A társulati viszonyokból fakadó perlekedések egyes részvényesek
s a társulat vagy a felügyelő-bizottság s az igazgatóság közt, minden
további felelbezés nélkül, választott bíróság által intézendők el, melyhez
nem társulati tagok irányában a társulat, mint alperes, a pesti kir. első
főlehbírel a váltótörvények bírósádosának veti magát alá, honnan a
főlehbírel a váltótörvényekhez s a házszabályok tábla illető osztályá-
hoz történik.

59. §.

A kormányának jogában áll a társulati üzlet miképen történő ke-
zeléséről tudomást szerzeni és ezen értesítést a társulati dolgok men-
téről, kiküldendő bírósza által gyakorolja.

Délesti események.

A bányától is telik néha élez. VII. Krisztián dán király —
miután gyengeségét fölhasználva, mostoha anyja s búvársári annyira
vittek, hogy nejt Carolina Mathildot magától eltaszítsa — a királyi
kisznevédése után annyira meggyengült elméjében is, hogy sokszor
neveltség tárgya lön. Egy új urha gyermeket örömet szerzett neki. Az
életi gyermekmódra nyelte le; a borlitalon korlátozott kellett. A katoná-
ör előtt különös félelem lepte meg; valahányszor mellette elment a kel-
lett, mindig összerázkódtott, elhaladva azonban, magamagának taposol,
mondván „még is van nekem bátorságom.” Csak a szótalmi és
a hajfordrásas alatt ált esedelen, hatoroson mindig jött-kelt szobájában
aszal volt legfőbb mulatsága; legutóbb emlékedett a harangokról; a tele-
Metastasióid egész jeleneteket elszavalt. Nem ritkán meg éleket is ke-
rültek ajkairól; nagy de szépen idomult orrát arckészességnek tartotta.
Egy színtén nagy orral megaldott uralkodó követelőtt tréfásan kérdezte
„Melyik orrt tartja ön hosszabbnak; urát vagy az enyimet?” A követ a királyt tartotta hosszabbnak. „Csak ture-
lem követ ur.” mondta türelme; épen oly hosszú vagy ta-
lalan még hosszabb lesz az ön fejedelme orra is, ha
annyi évig czibálják orránál fogva, mint engemet.”
K.

Egyveleg.

† Récy Emil egyetemi tanár s a magyar tud. akademia leve-
lezőtárgya, számos jogtani mű szerzője s egykor a „Pesti Napló”
szerkesztője, hosszabb belbeteleget következtében e hó 1-jén elhunyt.
Boroszlóban máj. 9-12 tartott marhavásárok kiállítás is ren-
deztetett, melyet képviselői is volt egybete. A gépek között ki-
emelendő voltak a tegyvető gépek, melyek közt a Schenber-
g-féle tűnt ki; ez 700-1000 igen szép tegyvető óráknak, a Hertel
és társaié még többet vet ki, de készletük nem sok.

